

2641

5709.

SPRAWOZDANIE TOWA-
RZYSTWA UPIĘKSZANIA
M. KRAKOWA I OKOLICY
ZA ROK 1909.

ODBITO W DRUKARNI „CZASU“ W KRAKOWIE 1909.

Nakładem Towarzystwa upiększania m. Krakowa i okolicy.

W okresie od 1. stycznia do 14. grudnia 1909 roku Towarzystwo upiększania miasta Krakowa odbyło 8 posiedzeń Wydziału, jedno posiedzenie w sprawie kursu dekoracyi sklepów i jedno nadzwyczajne Walne Zebranie, zwołane w sprawie uregulowania stosunku Towarzystwa do Komitetu budowy pomnika Kościuszki.

W przeciągu tego czasu Towarzystwo bądź przeprowadziło, bądź zapoczątkowało szereg akcji, których przegląd w streszczeniu przedkładamy.

Jedną z pierwszych i najważniejszych, było jasne postawienie kwestyi, zawotowanej w roku 1905 przez ówczesny Wydział Towarzystwa, kwoty 10.000 koron, jako subwencyi na budowę pomnika Kościuszki. Uchwałą nadzwyczajnego Walnego Zebrania w dniu 12-go lutego b. r. postanowiono utrzymać warunkowo w mocy rzeczne zobowiązanie Towarzystwa, w następującej formie: „Chcąc, aby budowa pomnika możliwie szybko nastąpiła i w świadomości trudnych warunków, w jakich się Komitet znajduje, stawiamy ostateczny termin przedstawienia zatwierdzonych przez Radę miasta planów do dnia 1. marca 1909 roku. — Warunkiem jest także, by pomnik nie stanął na Rynku“.

Towarzystwo urządziło w roku bieżącym dwa konkursy, z tych pierwszy na najpiękniejsze wystawy sklepowe, na którym 12 firm zostało odznaczonych dyplomami honorowemi. Drugi, na zdobienie roślinnością domów, jako nagrody przyznał cztery dzieła sztuki, mianowicie: Rogatce Zwierzynieckiej: — biust kobiety (ma-

jolike), p. prof. K. Laszczki; Muzeum im. Czapskich wraz z domem Matejki: — mozaikę p. K. Frycza; oraz dwa obrazy olejne, dary pp. H. Uziembły i St. Filipkiewicza, które przypadły: — Towarzystwu dla kredytu hipotecznego i osobistego, i p. bar. Burckhardtowi. Ofiarodawcom Wydział na tem miejscu gorąco dziękuje. Nadto wydano 16 listów pochwalnych i 12 podziękowań — wyszczególnionych w dziennikach.

Obecny Wydział przeprowadził również doreczenie nagrody z zeszłorocznego konkursu kwiatowego, rzeźbę „Chimerę“ p. Dra H. Kunzeka, którą otrzymało Muzeum imienia Czapskich.

Oba konkursy tegoroczne, z których konkurs wystaw zainicjowany był przez Towarzystwo ogółem po raz trzeci, zaś konkurs na zdobnictwo kwiatowe po raz wtóry, wykazały znaczny postęp w przyjęciu się szerzonych przez Towarzystwo idei, a to tak pod względem ilości biorących w nich udział, jak i w kierunku bardziej artystycznego traktowania.

W związku z tem, powiodło się Towarzystwu zyskać dla sprawy zdobnictwa roślinnego domów, niejakie zainteresowanie ze strony Zarządu miasta, tudzież subwencyę na rok bieżący i następny po 200 koron rocznie. Na ogólne cele Towarzystwa Rada miejska udzieliła subwencyę 500 koron. Z akcją konkursów na wystawy sklepowe, również ustalającą się, łączy się i z niej bezpośrednio wywiązuje, sprawa zorganizowania kursu dekorowania wystaw, na wzór istniejących tak licznie zagranicą podobnych kursów i specjalnych szkół, dla urzeczywistnienia czego Towarzystwo stara się pozyskać czynny współudział sfer kupieckich, poczem będzie można bezzwłocznie przystąpić do rzeczy.

Ważnem dla wewnętrznej organizacji Towarzystwa było opracowanie i wydawnictwo nowego statutu, którego reforma pozwoli w przyszłości przedsięwziąć

szereg zadań o szerszym zakresie, trwałego dla miasta znaczenia.

Do rzędu takich zaliczyć trzeba inicjatywę wzniesienia pomnika Modrzejewskiej zamiast w foyer, na zewnątrz gmachu Teatru. Nad tą sprawą Towarzystwo przeprowadziło wyczerpujące obrady, rezultatem których było uzyskanie kilku wstępnych projektów, oraz wdrożyło kroki dla zebrania potrzebnych funduszy.

Towarzystwo uznało potrzebę rozciągnięcia stałej i bacznej uwagi na wszystko, co dotyczy Plantacyi miejskich, a więc zarówno prawnych stosunków, technicznych urządzeń, przestrzennego rozwoju, architektonicznych budowli i pomników, strony ogrodniczej i ogólnego estetycznego wyglądu. Objawem tej dążności był projekt urządzenia Ankiety na ten temat, co jednak z przyczyn niezależnych od Towarzystwa, musiało zostać na razie odłożonem, natomiast powstał zamiar wydania w przyszłości ilustrowanej broszury, poświęconej tym kwestyom.

Szereg wydawnictw, jakie Towarzystwo podjąć zamierza, na miejsce wydawanego dotąd „Polskiego Krakowa“, rozpocznie broszura agitacyjna przeciw szpeceniu kraju, powstała pod redakcją specjalnego Komitetu, licznie ilustrowana, znajdująca się obecnie w druku, która zostanie rozesłana członkom jako premia za rok bieżący, i szeroko rozpowszechniona po całym kraju. Znaczna liczba egzemplarzy została dotąd zamówioną przez Wydział krajowy we Lwowie, oraz Rady powiatowe w Chrzanowie, Kosowie, Krakowie, Krośnie, Myślenicach, Rzeszowie, Rudkach, Sanoku, Skalacie, Stryju, Żywcu, Żółkwi.

Dla wzmocnienia powagi i skutecznego oddziaływania Towarzystwa, dla stworzenia podwalin dla całej sieci bratnich Towarzystw, któreby estetyczną i kulturalną opieką otoczyły każdy zakątek kraju naszego,

Towarzystwo podjęło w przyszłość sięgające dążenie, skupienia w jeden silny związek istniejących i powstać mogących Towarzystw prowincjonalnych, i w tym celu opracowało projekt statutu takiego związku, który przedłożony zostanie delegatom jako substrat do obrad na Walnem Zebraniu.

W łączności ze Związkiem jedenastu Instytucyj artystyczno-kulturalnych, Towarzystwo brało żywy udział w bieżących sprawach natury konserwatorskiej, jak: restauracyi budynków przy kościele św. Idziego, na który to cel zawotowało już dawniej kwotę 1000 koron, oraz w staraniach, podejmowanych celem uratowania dla miasta t. zw. „Baszty Kościuszki“ przy ulicy Podwałe, która to jednak ostatnia akcja, wbrew wszelkim oczekiwaniom, została przerwana faktem zburzenia baszty przez obecnego właściciela parceli, dokonaniem około dnia 15. października b. r. jako w przypadającą 92-letnią rocznicę śmierci Tadeusza Kościuszki.

Towarzystwo uchwaliło przyczyniać się nadal roczną subwencją 500 kor. do wydawnictwa miesięcznika „Architekt“, na którego łamach Redakcja pomieszcza artykuły dotyczące spraw Towarzystwa.

Uchwałą Wydziału postanowiono przyłączyć się pewną kwotą do kosztów tablicy pamiątkowej dla ś. p. E. Swieykowskiego.

Zainterpelowane przez Magistrat w sprawie wydania opinii co do tablic, mających być ustawionemi na części Plant, nazwanych imieniem Słowackiego, Towarzystwo oświadczyło się jednomyślnie przeciw ustawieniu podobnych tablic.

Wobec projektu p. Styki o zużytkowaniu Barbakanu bramy Floryańskiej dla pomieszczenia panoramy Grunwaldzkiej, Towarzystwo zarówno w dziennikach, jak i osobnem pismem, wystosowanem do Prezydium Rady miejskiej założyło stanowczy protest.

Na ręce Rady miejskiej wpłynęły również w ciągu bieżącego roku z Wydziału Towarzystwa, następujące pisma: *a)* w sprawie reorganizacji Rady artystycznej; *b)* o utworzenie specjalnej Rady artystycznej dla spraw cmentarza miejskiego; *c)* o nieporządku i brak należytego dozoru na tymże cmentarzu. Rozporządzeniem Magistratu ta ostatnia sprawa ustawowo uregulowana została; *d)* przeciw malowaniu portali domów, z powołaniem się na istniejącą ustawę budowlaną; — z niejakim pomyślnym rezultatem w poszczególnych wypadkach; *e)* o przywrócenie do stanu użytkowości zegara na wieży ratuszowej, toż samo do Kasy Oszczędności; *f)* o wydanie zarządzenia w kierunku pewnych ograniczeń co do nalepiania klepsydr i ogłoszeń. Równocześnie prośba o udzielenie subwencji na wzorowy kiosk ogłoszeniowy, którego urządzenia podjęłoby się Towarzystwo; *g)* w sprawie zinwentaryzowania drzew w obrębie Wielkiego Krakowa i ustawową ochronę tychże.

Towarzystwo upiększania miasta Krakowa zwracało się nadto do całego szeregu osób, władz i instytucyj: w sprawach zdążających do estetycznego podniesienia wyglądu miasta i kraju, jako to: do krajowego Biura kolejowego, — w sprawie uwzględnienia estetycznej strony przy budowaniu dróg kolei żelaznych, mostów i budynków stacyjnych; do Towarzystwa strzeleckiego, Towarzystwa wyścigowego i Klubu jazdy panów, o subwencye na cele Towarzystwa, do krakowskiej Spółki tramwajowej — o wyznaczenie pewnej kwoty rocznie jako rekompensatę za szpecenie wyglądu miasta; do Instytucyj finansowych krakowskich z zaproszeniem do przystąpienia do Towarzystwa upiększania miasta, będącego siedzibą ich działalności.

W roku bieżącym do grona Członków Towarzystwa, oprócz członków zwyczajnych, przystąpili: Towarzystwo Wzajemnych Ubezpieczeń jako członek założy-

ciel z jednorazową wkładką 200 koron, Bank galicyjski i Towarzystwo dla kredytu hipotecznego i osobistego jako członkowie wspierający, z wkładką roczną po 25 kor.

Na tem zamykając obraz tegorocznej działalności i rozwoju Towarzystwa upiększania miasta Krakowa i okolicy, Wydział wyraża nadzieję, że szersze zrozumienie idei, której służymy, i liczniejszy udział członków z pośród przyjaciół Krakowa, umożliwi nam w przyszłości przeprowadzenie zainicyowanych działań i odpowiedzenie innym, które każdy dzień nasuwa.

Za Wydział Towarzystwa
upiększania miasta Krakowa i okolicy

Sekretarz:

Dr Henryk Kunsek.

Prezes:

Dr Stanisław Goliński.

ZAMKNIĘCIE RACHUNKÓW

za rok 1908.

SKŁAD WYDZIAŁU.

Z a r z ą d :

Prezes:	Wiceprezes:
Dr. Stanisław Goliński.	Teodor Axentowicz.
Skarbnik:	Sekretarz:
Mieczysław Walczak.	Dr Henryk Kunzek.

W y d z i a ł :

Jan Bukowski.	Dr Józef Muczkowski.
Władysław Ekielski.	Witold Noskowski.
Wilhelm Gałuszka.	Ludwik br. Puszet.
Zygmunt Hendel.	Mieczysław Sędzimir.
Dr Feliks Kopera.	Stanisław Świerzyński.
Konstanty Laszczka.	Jerzy Warchałowski.
Dr Juliusz Leo.	Ludwik Wojtyczko.
Leonard Lepszy.	Kazimierz Wyczyński.

Członkowie Towarzystwa
upiększania miasta Krakowa i okolicy.

Stan z końcem roku 1909.

Członkowie założyciele:

Kazimierz hr. Badeni.	Juliusz Przeworski.
Jakób Barberowski †	Dr Arnold Rappaport †
Artur hr. Potocki †	Dr Ferdynand Wilkosz.
Andrzej hr. Potocki †	Tow. Wzaj. Ubezpie., Kraków.

Członkowie zwyczajni:

Ader Leon Dr.	Judkiewicz Henryk Dr.
Anczyc Wacław.	Kaczmarowski Władysław.
Anczycowa Walerya.	Kancelarya gł. ks. Kazimierza
Armatawicz Feliks.	Lubomirskiego.
Axentowicz Teodor.	Kasa Oszczędności m. Krakowa.
Bank galic. dla handlu i przem.	Kayzy Adam † 1909.
Bank chrześcijański.	Kluczycka Helena.
Bardzki Artur.	Knapiński Władysław ks. Dr.
Bieńkowski Piotr Dr.	Komornicki Stefan.
Biliński Maryan.	Konopiński Michał.
Bocheński Antoni.	Kopera Feliks Dr.
Bogusz Ziemblic Ludwik.	Koziański Eugeniusz.
Bujas Tomasz.	Kremer Zygmunt.
Bukowski Jan.	Krongold Wilhelm Dr.
Buzdigan Mikołaj Dr.	Kulczyński Leon Dr.
Chlebek Antoni Dr.	Kupczyk Bernard Dr.
Chronowski Eustachy.	Laszczka Konstanty.
Chyliński Michał.	Leo Juliusz Dr.
Czynciel Celestyn.	Lepszy Leonard.
Dobrowolski Stanisław Dr.	Łuskińska Ewa.
Ekielski Władysław	Madeyski Antoni.
Federowicz Jan.	Makarewicz Juliusz.
Feldman Wilhelm.	Malecki Bolesław.
Fischer Jan.	Maczyński Franciszek.
Flatau Michał Dr.	Markiewicz Władysław Dr.
Freege Ludwik.	Matuszewski Henryk.
Fritsch Hermann.	Maurizio Jan.
Gałaszka Wilhelm.	Mehoffer Józef.
Gmina miasta Krakowa.	Mendelsburg Albert.
Goliński Stanisław Dr.	Muczkowski Józef Dr.
Gorecki Józef.	Muzeum Narodowe.
Grosse Juliusz.	Müldner Henryk.
Gumowski Maryan.	Mycielski Jerzy hr.
Hausner Witold.	Niesiołowski Kazimierz.
Hendel Zygmunt.	Niewiadomski Prus Gabryel.
Hoesick Ferdynand.	Noskowski Witold.
Jakubowski Maciej Dr prof.	Nowak Julian Dr.
Jaszczurowski Tadeusz.	Odrzywolski Sławomir.
Jawornicki Józef.	Olszewski Karol Dr.
Judkiewicz Jakób.	Pagaczewski Julian.

Pakies Józef.	Stryjeński Tadeusz.
Pareński Stanisław Dr.	Świerzyński Jan.
Paszkowski Franciszek Dr.	Szembekowa Zygmuntowa hr.
Pawlikowska Idalia.	Szybalski Mieczysław.
Pieniążek Przemysław Dr prof.	Tilles Emanuel.
Pietraszkiewicz St.	Tomkowicz Stanisław Dr.
Pol Gustaw.	Tow. dla kredytu hip. i osob.
Poller Wanda.	Tow. upiększenia m. Podgórze.
Powszechny Zakład kredytowy.	Towarz. właścicieli realności.
Puszet Ludwik bar.	Trąbka Antoni.
Puszetówna Marya bar.	Tyszkiewicz Edward hr.
Rosenblatt Emanuel Dr.	Urbanowa Eleonora.
Rosenblatt Józef Dr.	Walczak Mieczysław.
Rutkowski Kazimierz Dr.	Warchałowski Jerzy.
Rydel Jan.	Wenzl Ignacy.
Rzymkowski Jan.	Wernikowski Witold Dr.
Saare Józef.	Wójcikiewicz Stanisław.
Schaitter Ignacy Dr.	Wojtyczko Ludwik.
Schwarz Henryk.	Wyczyński Kazimierz.
Sędzimir Mieczysław.	Zajączkowski Władysław.
Sędzimir Zdzisław.	Zarewicz Stanisław.
Sikorski Szczęśny.	Zarząd dóbr Zdzisława hr. Tar-
Siuda Antoni ks.	nowskiego w Dzikowie.
Skalski Zenon.	Ziemiański Bolesław.
Skirliński Jan.	Zgorzałowicz Stanisław Dr.
Skirlińska Marya.	Żeglikowski Teofil.
Skórczewski Władysław.	Żeleński Stanisław.
Stachiewicz Piotr.	Živnostenská Banka pro Čechy
Sternschuss Adolf Dr.	a Moravu, filia w Krakowie.

